

Analyse Vlaams regeerakkoord 2019-2024

MIGRATIE EN INTEGRATIE

'Vlaanderen kijkt complexloos vooruit' (p.136). Dat is de intro van het hoofdstuk over samenleven, inburgering en integratie. Klink goed. Maar bij nader toezien lijkt de integratieaanpak van de Vlaamse regering eerder complex, soms zelfs tegenstrijdig.

Volgens de Vlaamse regering is de opdracht die voor ons ligt **'een samenleving te vormen waar iedereen zichzelf kan zijn dankzij gedeelde spelregels die ons verbinden'**. Een heel **positief uitgangspunt. We werken er graag aan mee.** Voor ons is de basis van die samenwerking de grondwet en een samenleving waar #iedereenaanboord is.

We lezen de oproep van de regering om Vlaanderen sterk te maken door de inzet van elke burger. Dus ook burgers in al hun diversiteit. Maar als we naar de concrete maatregelen zoeken, lijkt de verantwoordelijkheid voor de opbouw van een sterk Vlaanderen vooral bij de burger zelf te liggen. Dat is niet evident als je nieuwkomer bent en/of in een kwetsbare positie verkeert.

Een dubbelzinnige boodschap naar de nieuwkomers

Mensen met een migratiegeschiedenis krijgen als boodschap dat ze erbij horen, maar dat ze best geen verenigingen meer opzetten met cultuur-, land- of lotgenoten. **Je mag individueel jezelf zijn, maar je moet groepskenmerken vermijden.** Voor een job in het onderwijs of bij de Vlaamse overheid is dat zelfs behoorlijk strikt, daar waar het gaat om het dragen van levensbeschouwelijke symbolen.

De verplichtingen naar mensen met een migratiegeschiedenis zijn concreet en verregaand.

De eigen bijdrage voor de verplichte inburgering (minstens €360) mag dan geen weergave zijn van de reële kostprijs van zo'n traject, het is voor veel nieuwkomers een extra kost naast andere investeringen.

Om het concreet te maken voor een erkend vluchteling: tijdens zijn of haar verblijf in een opvangcentrum krijgt die zakgeld van €7,5 per week. Sparen zit er niet in. Asielzoekers mogen van deze Vlaamse regering tijdens de procedure geen netwerk uitbouwen, want ze mogen nu niet meer deelnemen aan het inburgeringsaanbod. Ze moeten wachten tot ze een beschermingsstatus hebben. Daarna moet meteen een woning gezocht worden op de private huurmarkt. Ze kunnen ze zich dan pas aanmelden bij het OCMW voor de aanvraag

van een leefloon. Dat leefloon ligt ver beneden de Europese armoedegrens. Van dat leefloon moeten ze de huur, energiekosten en kosten voor levensonderhoud betalen. Bij dat alles komt nu nog een minimumbedrag van €360. Wie dat niet kan betalen, kan zich volgens onze minister-president richten tot het OCMW (dat daar geen extra middelen voor krijgt). Veelal geven O.C.M.W. op dat moment een lening die moet worden terugbetaald door de cliënt. Dat moet van datzelfde leefgeld komen. Zo heeft de betrokkene nog minder geld in de maand om rond te komen. Als de gezinshereniging volgt, moeten de volwassenen ook inburgeren. Ook dat is een extra kost. De minderjarigen moeten naar het leerplichtonderwijs en ontvangen schoolfacturen.

Nieuwkomers die geen bescherming vragen hebben nog andere kosten. Zij moeten aan de Federale Dienst Vreemdelingenzaken een retributie betalen. In sommige gemeenten geldt ook nog een aparte inschrijvingstaks voor vreemdelingen. Als het over nieuwkomers gaat die arbeidsmigranten zijn, dan zou de kost voor de inburgering onder de verantwoordelijkheid van de werkgever vallen. Maar daarover zegt het akkoord niets.

Deze extra taken zijn voor ORBIT vooral **dure symbolische taken** waarmee aan de bevolking duidelijk wordt gemaakt dat 'we het echt niet makkelijk willen maken voor de nieuwkomer'. We mogen niet vergeten dat de invoering van al die maatregelen ook een kostenkant heeft. Elk taks moet immers aangerekend worden. De betaling moet worden opgevolgd en nagetrokken. Er moeten betaalherinneringen worden gestuurd. Daar ben je een tijdje logistiek mee zoet. Hoeveel gaat dat kosten?

Niet betalen of behalen, heeft een hoge prijs

Voor de niet-betaling of het niet behalen van je inburgeringsattest betaal je mogelijks een nog hogere prijs. **Vlaanderen stuurt je integratierapport naar de Federale Dienst Vreemdelingenzaken.** Hoewel die geen enkele kennis van zaken heeft over inhoudelijke aspecten van de integratie, kan die Dienst discretionair, naar eigen goeddunken dus, beslissen dat je geen verlenging krijgt van je tijdelijke verblijfsstatus. Dat kan op basis van een goedgekeurd wetsontwerp van de regering Michel I.

Dit is absoluut problematisch omdat de **Dienst Vreemdelingenzaken nog steeds geen externe audit heeft gekregen.** Deze Dienst heeft in verschillende dossiers de reputatie opgebouwd behoorlijk eigengereid te werk te gaan. Dat wekt wantrouwen. Het zou ongepast zijn dat de Vlaamse Regering start met de uitvoering van het doorzenden van de integratierapporten, zonder garanties op een kwaliteitsvolle en betrouwbare behandeling door de federale Dienst Vreemdelingenzaken. Ondertussen hopen we dat de Kamer dit element uit de wet terug schrapt.

Nieuwkomers langdurig sociaal onderbeschermd

Het is heel bevreemdend dat er **verblijfsvoorwaarden** worden opgelegd om recht te hebben op vermindering van de **zorgpremie** voor de Vlaamse Sociale Bescherming, op het **zorgbudget** voor zwaar zorgbehoevenden, op het **zorgbudget** voor ouderen met een zorgnood en op de **voorrangsregeling** in de residentiële ouderenzorg. Het staat haaks op de waarden en normen van een solidaire en inclusieve samenleving. Het versterkt onze samenleving als er zorg is voor al wie ziek is, een beperking heeft of door ouderdom niet meer thuis kan wonen.

Hoe valt dit trouwens te rijmen met de beleidsoptie om meer 'inactieven', in casu vrouwen met een migratiegeschiedenis, aan het werk te krijgen. Wat als die potentiële werknemers moeten zorgen voor een zwaar zorgbehoevende ouder of een meerderjarig kind met een zware beperking, en niet kunnen rekenen op residentiële ouderenzorg of een zorgbudget? Worden ze dan gedwongen thuis te blijven? Wordt 'thuis blijven' in dat geval geherdefinieerd als niet meer 'inactief'?

Meer buddywerkingen. Ja, met duidelijke professionele omkadering.

ORBIT vindt het heel goed dat de Vlaamse regering inspiratie haalt bij heel wat vrijwilligersinitiatieven die de voorbije jaren buddysystemen hebben opgezet voor nieuwkomers. ORBIT stelt voor dat de bestaande vrijwilligersinitiatieven nu eindelijk gehonoreerd worden. De Vlaamse overheid kan hun expertise goed gebruiken. Ze kan daarom best hun duurzame werking steunen. **Goed vrijwilligerswerk moet kunnen rekenen op coaching.**

Maar er is meer. De bestaande buddy's botsen tijdens hun contact met nieuwkomers op veel – **ook juridische - vragen**. Hoe rijmt de regering dat met de beperking van de juridische dienstverlening van het Agentschap Integratie en Inburgering? Vrijwilligerswerkingen, buddy's, verenigingen, enz... lossen veel op. Ze helpen waar de overheid tekortschiet of de toegang tot degelijke kwaliteitsvolle dienstverlening ontzegt. ORBIT pleit ervoor buddy's van nieuwkomers, zowel bestaande als nieuwe, te erkennen als effectieve dienstverleners en ze toegang te geven tot de juridische helpdesk. Het zal hen versterken in het bijstaan van nieuwkomers die hun weg zoeken in onze complexe samenleving.

ORBIT heeft er overigens de voorbije jaren al herhaaldelijk op gewezen dat er **een groot tekort is aan juristen en advocaten met goede kennis van het vreemdelingenrecht**. De juridische helpdesk van het agentschap integratie en inburgering was één van de weinige betrouwbare laagdrempelige informatiebronnen voor heel wat mensen met een migratiegeschiedenis. ORBIT blijft ervoor pleiten dat het vak vreemdelingenrecht een vast onderdeel wordt van de opleiding tot jurist.

Mensen zonder wettig verblijf. Van de straat naar een toekomst?

Dat de Vlaamse regering niet wil raken aan de basisrechten van mensen zonder wettig verblijf is voortreffelijk, maar het zou nog beter zijn samen met hen te werken aan een duurzaam toekomstperspectief via toekomstoriëntatie en opvang. We moeten niet doen alsof die vraag zich niet meer en meer stelt. In die zin is het eigenaardig en tegenstrijdig dat de **doelgroep mensen zonder wettig verblijf – samen met de woonwagenbewoners – geschrap**t zal worden uit het integratie/inburgeringsdecreet. Beide doelgroepen – en zeker de mensen zonder papieren – nemen in aantal toe.

Het is onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om het hele beleid (federaal, regionaal, lokaal) naar mensen die een bevel krijgen om het grondgebied te verlaten, te hertekenen. **De huidige aanpak werkt niet en haalt geen duidelijke targets, laat staan dat het zou beantwoorden aan kwaliteitsvereisten**. Er wordt maar wat gedaan, maar we stellen te weinig de vraag hoe het finaal uitpakt voor de betrokkenen. Verschillende lokale bestuurders zijn zich van deze lacune bewust. Ze zijn zeker vragende partij om samen met al bestaande

initiatieven naar mensen zonder papieren en de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW) een nieuwe aanpak te werken.

Het middenveld is partner in het inburgerings- en integratiebeleid. Behoud en betrek hen!

ORBIT mist in het regeerakkoord de bevestiging van **de belangrijke rol die het middenveld en trouwens ook het kinderrechtencommissariaat** speelt in het opkomen voor de rechten van van minderjarige en meerderjarige mensen met een migratieachtergrond.

Het baart ons zorgen dat het sociaal-culturele weefsel van onze samenleving door de regering juist nu niet versterkt, maar wel afgebouwd wordt. Het middenveld van zeer actieve zelforganisaties dreigen – als bruggenbouwers - de eerste slachtoffers te worden. Ze zijn voor het sociaal (cultureel) werk, voor de bedrijfswereld, voor de culturele instellingen belangrijke gespreks- en samenwerkingspartners. Hun rol is nog nooit onderzocht vanuit een kosten/baten analyse. We zijn er zeker van dat de baten hoger liggen dan de kosten. Ze versterken mensen en spelen een verbindende rol in de samenleving. Vrijheid van vereniging is verankerd in onze grondwet. Wie, zoals de Vlaamse Regering, een samenleving promoot waar iedereen zichzelf kan zijn, verdraagt dat mensen zelf kiezen in welke verenigingen ze actief zijn en de kritische rol van een divers middenveld.

ORBIT roept de Vlaamse regering op om met de middenveldpartners aan tafel te gaan. Er liggen dossiers – zoals de wooncrisis - waar we met een taskforce tegenaan moeten. Hoe dan ook is een Vlaams beraad over integratie en inburgering een meerwaarde om Vlaanderen als voorbeeldregio uit te bouwen in de Europese Unie. We kunnen er trouwens overleggen welke projecten Europese steun verdienen vanuit de nieuwe Europese Sociale en AMIV fondsen.

Contact

Hilde Geraets | Stafmedewerker migratie | hilde@orbitvzw.be